

POSTANOWIENIE

28 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 28 lutego 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P. N.
przeciwko C. spółce akcyjnej w W. o oznaczenie granic odpowiedzialności
pozwanego,
na skutek skargi kasacyjnej C. spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku
z 29 września 2022 r., XVI Ca 1269/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej C. S.A. w W. od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 29 września 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych

funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencki. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lutego 2023 r., I USK 529/21, z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 10 lutego 2023 r., I CSK 4691/22).

Natomiast ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie

tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 listopada 2023 r., II USK 109/23)

W ocenie autora skargi kasacyjnej w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie:

„Czy podmiotowi na rzecz którego zasądzono świadczenie od ubezpieczyciela w ramach odpowiedzialności ubezpieczyciela z polisy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego, a następnie doszło do wyczerpania sumy gwarancyjnej do wysokości, której odpowiada ubezpieczyciel, a określonej przepisami w momencie zaistnienia zdarzenia z którego wynika odpowiedzialność/szkoda - przysługuje skuteczne uprawnienie do wystąpienia przeciwko ubezpieczycielowi o podwyższenie wysokości sumy gwarancyjnej, a to zwłaszcza w sytuacji wejścia w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych w przypadku wyczerpania sumy gwarancyjnej ustalonej na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 stycznia 2006 r., przepisy której to ustawy gwarantują osobom poszkodowanym realizację zasądzonych należności od Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego?”

Zaś oczywista zasadność skargi kasacyjnej według skarżącego „wynika z faktu, iż powoływana ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych w przypadku wyczerpania sumy gwarancyjnej ustalonej na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 stycznia 2006 r. kompleksowo reguluje sytuację osób takich jak powód - i wprost wskazuje, iż w przypadku wyczerpania się sumy gwarancyjnej dalsze świadczenia wypłacane są przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny.”

Odnosząc się do tak sformułowanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zauważyć należy, że nie można równocześnie twierdzić, iż w ramach naruszenia tych samych przepisów w sprawie pojawiło się istotne zagadnienie prawne albo potrzeba wykładni tych przepisów, ponieważ budzą one poważne wątpliwości lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie. Jeżeli bowiem w związku z domniemanym naruszeniem przepisu występuje istotne zagadnienie

prawne albo powstaje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to nie może być mowy o oczywistym (rażącym) naruszeniu tego przepisu, prowadzącym do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 marca 2008 r., V CSK 550/07, z 14 stycznia 2016 r., IV CSK 475/15).

Stanowisko skarżącego jest zatem nielogiczne i niekonsekwentne. Albo zagadnienie wykładni i zastosowania normy jest proste, a w konsekwencji naruszenie przepisów prawa oczywiste, albo problem jest skomplikowany, przez co powoduje poważne wątpliwości, prowadzące do rozbieżności ocen lub wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego. Tym samym naruszenie prawa przez sąd nie jest oczywiste.

Niezależnie od tego, wbrew twierdzeniom skarżącego wejście w życie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych w przypadku wyczerpania sumy gwarancyjnej (dalej - u.s.u.o.p.) nie miało wpływu na możliwość rozpoznania niniejszej sprawy i nie zmieniło sytuacji prawnej powoda. Nie pozbawiało go uprawnień do dochodzenia ustalenia zwiększonej sumy gwarancyjnej. Podnieść bowiem należy, że przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. (co nastąpiło w dniu 28 września 2019 r.) wyłączną ochronę poszkodowanym zagrożonym wyczerpaniem sumy gwarancyjnej zapewniał art. 22a ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Nakładał on na ubezpieczyciela obowiązek poinformowania z wyprzedzeniem o wyczerpywaniu się sumy gwarancyjnej i o możliwości wystąpienia z powództwem opartym o art. 357¹ § 1 k.c., dając jednocześnie uprawnionemu czas na wystąpienie do sądu z takim żądaniem. Zastosowanie tej normy miało szczególne znaczenie, konsekwencją wyczerpania sumy gwarancyjnej było bowiem wygaśnięcie zobowiązania ubezpieczyciela.

Pomimo wejścia w życie u.s.u.o.p. art. 22a ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych nie został uchylony i nadal obowiązuje. Wskazuje to na intencję ustawodawcy, którego celem nie było zastąpienie uprawnienia poszkodowanego do wystąpienia z powództwem opartym na art. 357¹ § 1 k.c. roszczeniem o wypłatę

renty wobec Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (dalej – UFG) na warunkach określonych ustawą z 19 lipca 2019 r., a stworzenie dodatkowego rozwiązania prawnego zabezpieczającego interes poszkodowanego. W konsekwencji wejście w życie u.s.u.o.p. nie oznacza wygaśnięcia legitymacji biernej pozwanego ubezpieczyciela w niniejszej sprawie. Potwierdza to *expressis verbis* art. 2 *in fine* u.s.u.o.p. z którego wynika, że określone tam roszczenie do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego istnieje, „jeżeli zakład ubezpieczeń nie jest zobowiązany do jej wypłaty na podstawie orzeczenia sądu ustalającego inną wysokość sumy gwarancyjnej niż ustalona w umowie ubezpieczenia, o której mowa w art. 1”.

Roszczenie określone w art. 2 u.s.u.o.p. stwarza zatem dodatkowe zabezpieczenie dla poszkodowanych (ograniczone do renty), którzy nie uzyskali orzeczenia sądu ustalającego inną wysokość sumy gwarancyjnej niż ustalona w umowie ubezpieczenia, umożliwiając uzyskanie renty od UFG za okres od dnia wyczerpania sumy gwarancyjnej.

Ustawodawca na mocy art. 2 i 7 u.s.u.o.p. przyznał poszkodowanym roszczenie w stosunku do UFG o dalszą wypłatę renty do wysokości sumy gwarancyjnej (łącznie z już wypłaconymi świadczeniami) obowiązującej w chwili zgłoszenia roszczenia o dalszą wypłatę renty. Jednakże na podstawie art. 3 u.s.u.o.p. UFG zobowiązany jest do wypłaty renty tylko za okresy przypadające po 28 września 2019 r. Za okres wcześniejszy odpowiadają ubezpieczyciele (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 19 września 2023 r., II CSKP 1111/22).

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

(r.g.)

